

สารเสพติดและการป้องกัน

Narcotics and Prevention

Drugs

ผศ.ดร.วงศ์มาดา ดามาพงษ์

Drugs

สารเสพติดที่เป็นปัญหาในประเทศไทย

- วัตถุเสพติดประเภทที่ออกฤทธิ์กดประสาท เช่น กลุ่มอนุพันธ์ฝิ่น (ฝิ่นยา มอร์ฟีน เฮโรอีน) ยาระงับประสาท ยานอนหลับ ยากล่อมประสาท สารระเหย
- วัตถุเสพติดประเภทที่ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท เช่น เมทแอมเฟตา มีน โคเคน พืชกระท่อม
- วัตถุออกฤทธิ์ประเภทที่ออกฤทธิ์ทำให้ประสาทหลอน เช่น LSD. เค ตามีน(ยาเค) เห็ดขี้ควาย
- วัตถุเสพติดที่ออกฤทธิ์ผสมผสาน สารเหล่านี้อาจกด กระตุ้น หรือ ทำให้เกิดประสาทหลอนผสมกัน เช่น กัญชาเเคตาซี (ยาอี)

Drugs

กลุ่มอนุพันธ์ฝิ่น

ฝิ่น(Opium) มอร์ฟีน(Morphine) และ

เฮโรอีน(Heroin)

Drugs

ฝิ่น(Opium)

- ฝิ่นได้มาจากน้ำยาง(Juice) ของผลฝิ่น เมื่อนำมาสกัดด้วยสารเคมีบางชนิดจะได้มอร์ฟิน และเมื่อนำมอร์ฟินมาทำปฏิกิริยากับสารเคมีบางอย่างก็จะได้เฮโรอีน

Drugs

ฤทธิ์ในทางเสพติดฝิ่น

ฝิ่นออกฤทธิ์กดระบบประสาท

มีอาการเสพติดทางร่างกายและจิตใจ

มีอาการขาดยาทางร่างกาย

- อาการผู้เสพ : จิตใจเลื่อยล่อย ง่วง ซึม แก้วตาหรือ
พูดจาวกวน ความคิดเชื่องช้า ไม่รู้สึกหิว ซึ่พจรเต้นช้า

Drugs

มอร์ฟิน

- มอร์ฟิน (Morphine)
เป็นอัลคาลอยด์ของฝิ่นที่สำคัญที่สุด ซึ่งเป็นตัวการที่ทำให้ฝิ่นมีฤทธิ์ความมึนเมา ปัจจุบันมอร์ฟินสามารถทำขึ้น โดยการสังเคราะห์ด้วยกรรมวิธีทางเคมี

Drugs

มอร์ฟิน

- ทำให้สภาพจิตใจอ่อนแอ
- รู้สึกเคลิบเคลิ้มเป็นสุข
- เชื่องซึม
- เฉื่อยชา
- สายตาพร่ามัว
- ทำให้ท้องผูก
- เบื่ออาหาร
- ยับยั้งอาการไอ

Drugs

มอร์ฟิน ใช้ทางการแพทย์

ยาฉีด ยาฉีด เข้าผิวหนัง

- ยาฉีด เข้าเส้น
- แผ่นติดผิวหนัง

● ทางปาก

- ยาน้ำ
- ยาเม็ด
  - ยาเม็ดตอก
  - ยาแคปซูล
  - ยาเหน็บ

Drugs

ข้อบ่งใช้ มอร์ฟีน

- บรรเทาอาการปวดที่รุนแรงและเฉียบพลัน
  - ปวดหลังผ่าตัด
  - ปวดจากบาดแผล
- อาการปวดเรื้อรังขนาดกลางและรุนแรง
  - อาการปวดจากมะเร็ง
  - ปวดจากถอนพิษ
- ใช้ร่วมกับยาชาทั่วไป
- ใช้เป็นยาแก้ไอ (anti tussive) ในกรณีไออย่างรุนแรง
- แก้ท้องร่วงเรื้อรัง

Drugs

- ฤทธิ์ของมอร์ฟีนมากกว่าฝิ่น 8 - 10 เท่า
- ทางการแพทย์ใช้มอร์ฟีนเป็นยาระงับปวดอย่างรุนแรง

Drugs

เฮโรอีน

- เฮโรอีนลักษณะทั่วไปเป็นผงสีขาว มีรสขมจัด ไม่มีกลิ่น ละลายน้ำง่าย เสพโดยการละลายน้ำฉีดเข้าเส้น หรือเข้ากล้ามเนื้อ โดยยัดใส่ในบุหรี่ สูบ หรืออาจ ใส่กระดาษตะกั่วลงไฟและสูดไอระเหย เฮโรอีนเป็นยาเสพติดที่ร้ายแรงที่สุด มีฤทธิ์แรงกว่ามอร์ฟิน 4 - 8 เท่า และมีฤทธิ์แรงกว่าฝิ่น 30 - 80 เท่า

Drugs

- ทั้งฝิ่น มอร์ฟีน และเฮโรอีน มีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง เป็นผลทำให้ระบบปวดที่รุนแรงได้ ผู้เสพจะมีอาการเคลิบเคลิ้ม เป็นสุข และทำให้เกิดการติดยา

Drugs

กัญชา

- สาร cannabinol เป็นยา
ที่รู้จักมาตั้งแต่สมัย
โบราณ ได้จากต้นกัญชา
สารสกัดจากกัญชาที่
เป็นตัวออกฤทธิ์ที่สำคัญ
คือ THC

Drugs

กลุ่มกัญชา

- กัญชา เป็นพืชล้มลุกจำพวกหญ้า ส่วนที่นำมาใช้เสพ คือ ใบและยอดช่อดอกตัวเมีย โดยนำมาตากหรืออบให้แห้งแล้วบดหรือหั่นเป็นผงหยาบๆ นำมาฆนบหรือสูบ หรืออาจสูบด้วยกล้องหรือบ้องกัญชา

Drugs

กลุ่มกัญชา

- กัญชาจะออกฤทธิ์หลายอย่างผสมผสานกัน เริ่มตั้งแต่กระตุ้น กด และหลอนประสาท ผู้เสพกัญชาในระยะแรกของการเสพ ฤทธิ์ของกัญชาจะกระตุ้นประสาท ทำให้ผู้เสพมีอาการร่าเริง หัวเราะง่าย ช่างพูด ต่อมาจะกดประสาท ผู้เสพจะมีอาการคล้ายคนเมาเหล้าอ่อนๆ

Drugs

ยาระงับประสาทและยานอนหลับ

- ยาพวกนี้ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง โดยมีฤทธิ์คลายความวิตกกังวล ระงับประสาท ทำให้หลับ คลายกล้ามเนื้อ ยับยั้งอาการชัก เมื่อใช้นาน จะเกิดการดื้อยา และติดยาได้ ยาเหล่านี้ ได้แก่ กลุ่มบาร์บิทูเรต กลุ่มเบนโซไดอะซีปีนส์

Drugs

ยาระงับประสาทและยานอนหลับ

- กลุ่มบาร์บิทูเรต เช่น
Amobarbital,
Phenobarbital

Drugs

ยาระงับประสาทและยานอนหลับ

- และที่ไม่ใช่บาร์บิทูเรต เช่น Meprobamate ในขนาดต่ำ ๆ ใช้เพื่อให้สงบ ให้นอนหลับ บางตัวมีฤทธิ์ระงับการชักการคือยาเกิดได้เร็ว จึงต้องเพิ่มขนาดยาจึงอาจเกิดการติดยาได้ การหยุดยาทันทีในกลุ่มที่ใช้ยามานาน จะเกิดอาการถอนยาอย่างรุนแรง ทั้งอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้

Drugs

- กลุ่มเบนโซไดอะซีปีนส์ (Benzodiazepines) เป็นยา
กลุ่มที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ทั้งการระงับอาการชัก คลาย
กล้ามเนื้อ ยานอนหลับ ความแตกต่างของยาแต่ละตัว
อยู่ที่ระยะเวลาที่ออกฤทธิ์
- ตั้งแต่ออกฤทธิ์สั้น เช่น Triazolam
- ปานกลาง เช่น Lorazepam
- และออกฤทธิ์ยาว เช่น Diazepam

Drugs

โคเคน (Cocaine)

- โคเคน เป็นสารที่สกัดได้จากต้นโคคา (*Coca, Erythroxylum coca*) ซึ่งเป็นพืชที่มีถิ่นที่อยู่ในทวีปอเมริกาใต้ โคเคน เป็นยาที่มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทอย่างแรง คนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูงในภูมิภาคนี้จะเคี้ยวใบโคคาเพื่อทำให้ร่างกายสดชื่น กระปรี้กระเปร่า

Drugs

โคเคน (Cocaine)

- โคเคนจะมีลักษณะผงผลึกสีขาว ซึ่งเป็นเกลือของโคเคน เรียกว่า โคเคน ไฮโดรคลอไรด์ ส่วนใหญ่จะถูกนำมาเสพโดยการสูดผงยาเข้าจมูก หรือนำไปละลายน้ำแล้วฉีดเข้าหลอดเลือดดำ

Drugs

โคเคน (Cocaine)

- วิธีการเสพ :

1. การสูดโคเคนผงเข้าทางจมูก
หรือเรียกว่า การนัตถ์
2. การละลายน้ำฉีดเข้าเส้นเลือด
ดำ
3. การสูดควัน

Drugs

ยานัตถุ์

Drugs

โคเคน

- โคเคนมีฤทธิ์ทำให้เกิดอาการเคลิบเคลิ้มเป็นระยะเวลาสั้นๆ ต่อจากนั้นจะตามมาด้วยอาการกระสับกระส่ายกังวลใจอย่างรุนแรง ร่างกายอ่อนล้า และจิตใจหดหู่ อาการพิษจากการรับยาเกินขนาด ได้แก่ อาการชัก ระบบหายใจล้มเหลว หัวใจวาย หรือเส้นเลือดในสมองแตก

Drugs

กลุ่มกระตุ้นประสาท

- ยาในกลุ่ม Amphetamines เป็นสารที่มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลาง เดิมยาในกลุ่มนี้เคยนำมาใช้ในการแพทย์ ใช้เป็นยารักษาโรคง่วงหลับ โรคสมาธิสั้นและโรคอ้วน
- ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีการใช้ยาเหล่านี้ในการแพทย์ เนื่องจากปัญหาการใช้ยาในทางที่ผิด

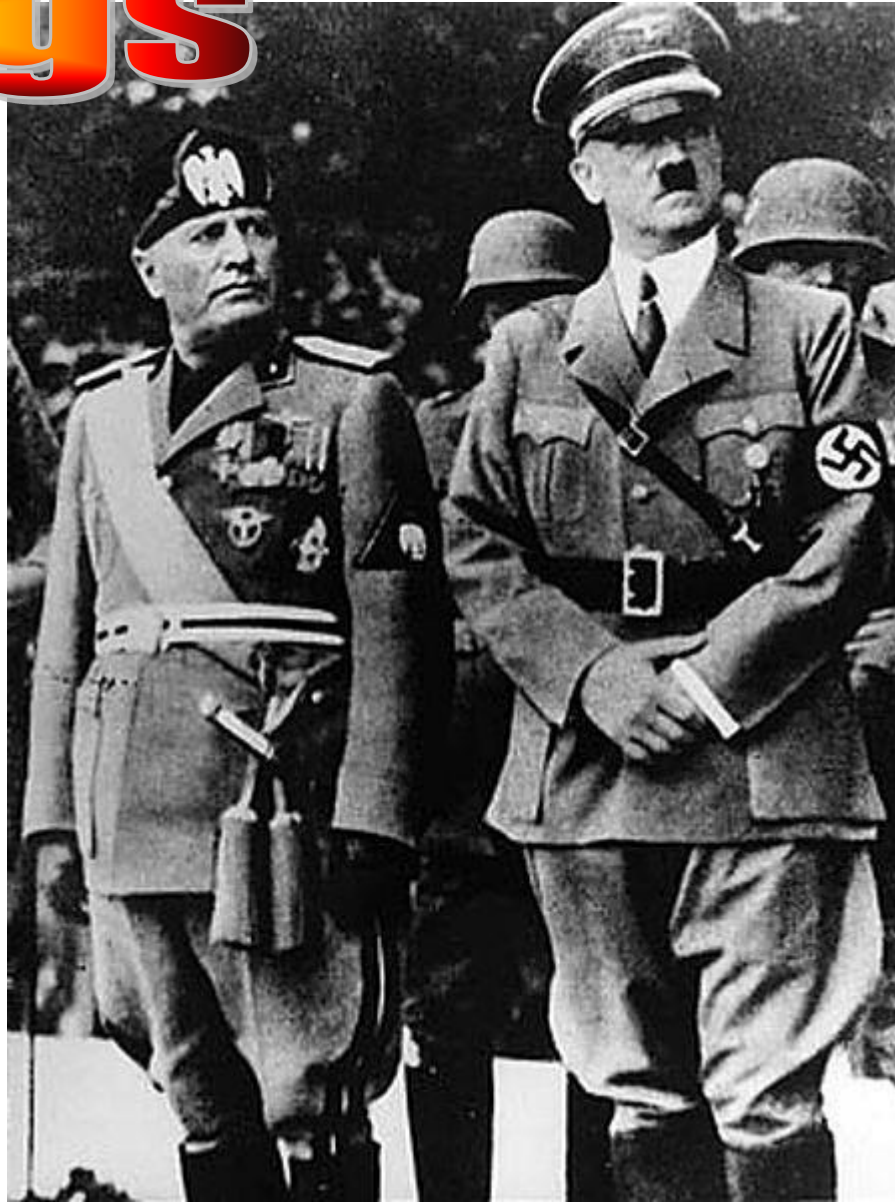
Drugs

ยาบ้า

- ยาบ้ามีประวัติที่มายาวนาน โดยสังเคราะห์ได้กว่าหนึ่งร้อยปีแล้ว
- ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ใช้กระตุ้นความกล้าหาญและความอดทนของทหารทั้งสองฝ่าย โดยประมาณกันว่ามีการใช้ยาบ้ากว่า 72 ล้าน

Drugs

Drugs

- ยาบ้า หรือสารกระตุ้นประสาทในกลุ่มแอมเฟตามีน
- ได้เคยแพร่ระบาดอย่างรุนแรงครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2512 ตัวสารกระตุ้นประสาทที่ระบาดในครั้งนั้น คือ แอมเฟตามีน วิธีการเสพ อาจเสพโดยการกิน เสพโดยการเผาไฟแล้วสูบควัน หรือน็อคเข้าหลอด เลือดดำซึ่งจะออกฤทธิ์เร็วและรุนแรงมาก

Drugs

กลุ่มกระตุ้นประสาท

- อาการผิดปกติจากการใช้ยาเกินขนาด เป็นอาการผิดปกติที่เกิดขึ้นจากการใช้ยาในปริมาณมากหรือเสพติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้ระดับยาในเลือดสูง อารมณ์ดี กระสับกระส่ายควบคุมตัวเองไม่ได้ อาจมีอาการทางใจร่วมด้วย เช่น ใจสั่น คลื่นไส้ อาเจียน บางรายอาจมีอาการทางจิต (Psychosis) ร่วมด้วย ในกรณีที่เสพเกินขนาดอาจมีอาการหัวใจเต้นผิดปกติ ความดันโลหิตสูง สับสน ชัก หรือหมดสติได้

Drugs

กลุ่มกระตุ้นประสาท

- อาการผิดปกติทางจิตใจ พบได้บ่อยในผู้เสพแบบเรื้อรัง โดยจะมีอาการประสาทหลอน หูแว่ว มีความคิดแบบหลงผิด มีอาการหวาดระแวงจนคิดฆ่าผู้อื่นหรือฆ่าตัวเอง มีภาวะซึมเศร้าที่เกิดขึ้นหลังการหยุดเสพ

Drugs

กลุ่มกระตุ้นประสาท

- อาการถอนยา หลังผู้ป่วยหยุดเสพจะมีอาการ หงุดหงิด วิตกกังวล ไม่สบาย ผื่นร้าย อยากอาหารมากขึ้น เบื่อ ขี้เกียจ ไม่ค่อยมีแรง จนมีผลกระทบต่อหน้าที่ การงานหรือ ไม่มีสมาธิในการเรียน อาการเหล่านี้จะมี มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความรุนแรงในการเสพ

Drugs

ผลกระทบของยาบ้า

- เกิดภาพหลอนเพ้อคลั่ง
คล้ายคนเป็นโรค
ประสาทหวาดระแวง

Drugs

กลุ่มหลอนประสาท

- สารหลอนประสาท คือ สารที่ทำให้เกิดความผิดปกติเกี่ยวกับการมองเห็น การฟัง การสัมผัส หรือ ความรู้สึกอื่นๆ ทำให้เกิดประสาทหลอน เป็นสารที่ได้จากการสังเคราะห์หรือจากพืชบางอย่าง
- ตัวอย่างของสารหลอนประสาทได้แก่ LSD เมสคาลิน ไฮโลไฮบิน พวักพืชที่มีสารหลอนประสาท ได้แก่ เห็ดขี้ควาย ลำโพง

Drugs

กลุ่มหลอนประสาท

- ฤทธิ์ของสารเหล่านี้มีผลต่อประสาทการรับรู้ และความคิด โดยตรง มีผลทำให้ผู้เสพเกิดความเคลิบเคลิ้ม ตื่นเต้น หรือหวาดเสียว สารหลอนประสาทที่พบการแพร่ระบาดในเมืองไทย ได้แก่ LSD, Ketamine เสพโดยวิธี กิน สูบ และสูดดม ผู้เสพมักพบอาการฝันเฟื่อง เห็นแสงสีวิจิตรพิสดาร หูแว่ว ได้ยินเสียงประหลาด หรือมีอาการหวาดกลัว เกิดความสับสน บางหลายเห็นภาพหลอน มีความรู้สึกผิดหวัง และไม่สามารถควบคุมตัวเองได้

Drugs

สารระเหย

- สารระเหยเป็นสารประกอบอินทรีย์เคมีประเภทไฮโดรคาร์บอนที่ได้มาจากน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ เป็นสารที่ระเหยได้ง่ายในอุณหภูมิปกติ สารเหล่านี้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ที่พบเห็นได้บ่อยๆ ได้แก่ ทินเนอร์ แล็คเกอร์ กาวยาง
- สารในตัวยานี้มีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้ผู้เสพมีความสุข ร่าเริง ต่อมามีอาการเคลิบเคลิ้ม จากนั้นจะมีอาการคล้ายคนเมาเหล้า เดินโซเซ พูดจาอ้อแอ้ ควบคุมตัวเองไม่ได้ เมื่อมีเมามากอาจทำให้ถึงหมดสติ

Drugs

กระท่อม

- กระท่อม เป็นไม้ยืนต้น
ขนาดใหญ่ปานกลาง ใบ
คล้ายใบกระดังงา มีชนิด
ก้านใบแดงและเขียว ดอก
กลมโตขนาดเท่าผลพุทรา มี
ชื่อเรียกต่างๆ เช่น กลุ่มโคก
กระท่อม

Drugs

พืชกระท่อม

- กระท่อมมักเสพโดยใช้ส่วนของใบชนิดใบก้านแดง โดยการเคี้ยวใบสด หรือชงดื่มจากใบตากแห้ง ในใบกระท่อมมีสารออกฤทธิ์คือ ไมตราจันนิน
- มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลาง มีผลทำให้ทำงานไม่รู้สึเหนื่อย หายปวดเมื่อย มีความสุข ไม่หิว ทนแดดได้นาน แต่ไม่ชอบถูกฝน

Drugs

- การแพทย์โบราณใช้เป็นยาแก้บิด แก้ท้องเดิน รวมทั้งแก้ปวดเมื่อย ระวังประสาท ผู้เสพกระท่อม จะพบว่าร่างกายทรุดโทรม ผิวแห้งดำ นอนไม่หลับ และมีอาการทางประสาท มีสภาพจิตใจสับสน เกิดอาการประสาทหลอน เมื่อขาดยาจะมีอาการ อ่อนเพลีย ชุนเฉียว กระวนกระวาย มึนงง และ ชึมเศร้า ปวดเมื่อยตามข้อ และกล้ามเนื้อ รวมทั้งมีอาการทางประสาทด้วย

Drugs

เห็ดขี้ควาย

- ในประเทศไทยชาวบ้านทั่วไปเรียกเห็ดขี้ควาย และมีบางคนเรียกว่าเห็ด ไอสถลวงจิตเพราะทำให้ผู้รับประทานมีอาการประสาทหลอน
- จัดอยู่ในกลุ่มยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

Drugs

เห็ดขี้ควาย

- ในเห็ดขี้ควายมีสารออกฤทธิ์ คือ Psilocybine และ Psilocine เป็นวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1
- Psilocybine เมื่อเข้าสู่ร่างกายจะเปลี่ยนเป็น Psilocine ซึ่งเชื่อว่าเป็นสารออกฤทธิ์ในร่างกาย
- สารทั้งสองสกัดได้จากดอกเห็ด Psilocybine และ Psilocine มีฤทธิ์หลอนประสาท ไม่มีประโยชน์ในทางการแพทย์
อันตรายจากการรับประทานเห็ดขี้ควายจะทำให้เป็นโรคจิต